

Monet broker

Trgovanje na Inostranim tržištima

Želite li da posjedujete akcije svjetski poznatih kompanija?

Da trgujete svjetskim valutama?

Da investirate u obveznice najjačih svjetskih ekonomija?

A istovremeno da imate mogućnost da upravljate rizikom?

Prije nego što vam predstavimo skoro pa neograničene mogućnosti investiranja na tržištima širom svijeta, imamo želju da vam predstavimo našeg novog poslovnog partnera sa kojim smo uspostavili poslovno-tehničku saradnju i putem kojeg je omogućeno našim klijentima trgovanje na inostranim tržištima. Riječ je o renomiranoj američkoj brokerskoj kući **Interactive brokers LLC**, čije je sjedište u Sjedinjenim Američkim Državama, i čije poslovanje regulišu: SEC (U.S. Securities and Exchange Commission), FINRA (Financial Industry Regulatory Authority), NYSE (New York Stock Exchange), FCA (Financial Conduct Authority), kao i mnoge druge agencije u zemljama gdje partner ima svoje poslovnice.

Novčani depoziti svih klijenata su osigurani kod SIPC (**Securities Investor Protection Corporation**) do iznosa 250.000 USD. Pored toga, osigurane su i hartije od vrijednosti do iznosa od 250.000 USD, što čini ukupnu vrijednost osiguranja do 500.000 USD. Takođe, postoji mogućnost i osiguranja depozita do iznosa od 2.500.000,00 USD, koji se dobija podnošenjem posebnog zahtjeva.

Ukupan kapital partnerske kompanije iznosi preko 9 milijardi dolara i agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's dodijelila je kompaniji kreditni rejting BBB+ sa stabilnim izgledima, što dodatno potvrđuje kredibilitet i sigurnost novčanih sredstava i hartija od vrijednosti klijenata.

Našom saradnjom, obezbjedili smo direktan pristup svim svjetskim tržištima i od sada imate jedinstvenu priliku da trgujete akcijama poznatih svjetskih kompanija kao što su: **FACEBOOK, APPLE, GOOGLE, MICROSOFT, COCA-COLA, BMW, DEUTSCHE TELEKOM, DEUTSCHEBANK, BARCKLAYS, CITY BANK** i mnogih drugih. Takođe, imate još mnoštvo prilika da trgujete i drugim finasijskim instrumentima kao što su: valutni parovi na jedinstvenom FOREX tržištu, opcije, fjučersi, investicioni fondovi, ETF-ovi (Exchange trading funds), plemeniti metali, CFD-ovi (contract for difference), kombinacije i spredovi i td.

Trgovanje navedenim instrumentima vam je dostupno putem sofisticirane **TWS (Trader Workstation)** aplikacije koja omogućava jedinstvenu međunarodnu i brzu trgovinu putem interneta. Aplikacija vam obezbjeđuje mnoštvo pogodnosti kao što su:

- ✓ uvid u cijene i dubinu tržišta (uz odgovarajuće naknade),
- ✓ stanje vašeg računa i portfelja u realnom vremenu (bez naknade),
- ✓ analize tržišta sa pravovremenim informacijama obezbijedene od strane svjetskih lidera iz oblasti finansijskih usluga, poput Bloomberg-a, Reuters-a, (uz odgovarajuću naknadu), kao i drugi provajderi kod kojih je moguće koristiti usluge bez naknade.
- ✓ grafikone i alate za analizu istih, alate za mjerenje izloženosti riziku vašeg portfolija (uz naknadu) i td.

Važno je napomenuti da prije nego što se odlučite za stvarno trgovanje, možete otvoriti i Paper (Demo) račun, gdje vam je stavljeno na raspolaganje virtuelnih 1.000.000 \$ za probno trgovanje i upoznavanje sa TWS aplikacijom. Paper račun ima sve karakteristike kao i stvarni račun, osim iznosa troškova trgovanja, koji su niži na paper račun. Ovaj račun će vam biti aktivan nakon otvaranja vašeg stvarnog računa, tako da ćete uvijek biti u mogućnosti da isprobavate tehnike trgovanja i platformu paralelno sa vašim stvarnim računom.

SADRŽAJ

1.	Tehnička podrška i zaštita interesa klijenata	6
2.	Trgovanje na Forex tržištu	7
2.1.	Šta je zapravo FOREX?	20
2.2.	Praćenje vijesti	21
2.3.	Obračun provizije na Forex transakcije	21
2.4.	Ekonomski indikatori i ekonomski kalendar	22
2.4.1.	GDP (bruto domaći proizvod)	24
2.4.2.	CPI (stopa inflacije)	25
2.4.3.	Interest rate decision (odluka o referentnoj kamatnoj stopi)	25
2.4.4.	Unemployment rate (stopa nezaposlenosti)	26
2.4.5.	Industrial production (industrijska proizvodnja)	26
2.4.6.	Retail sales (maloprodaja)	26
2.5.	Faktori koji najviše utiču na kretanje vrijednosti EUR-a	27
2.5.1.	Monetarna politika Evropske Centralne Banke (ECB)	27
2.5.2.	ZEW Economic Sentiment-a	27
2.5.3.	Nezaposlenost	27
2.5.4.	Inflacija	28
2.6.	Faktori koji najviše utiču na kretanje vrijednosti USD-a	28
2.6.1.	Monetarna politika Federalnih Rezervi	28
2.6.2.	Državne obveznice	29
2.6.3.	Zaposlenost	29
2.6.4.	Inflacija	30
2.6.5.	GDP	30
3.	Akcije	30
3.1.	Početna margina i margina za održavanje pri trgovini akcijama	31
3.2.	Pretplata za uvid u dubinu tržišta	33
4.	Obračun provizije prilikom trgovine akcijama	34
4.	Opcije	39

4.1.	Provizije za opcije	40
5.	TWS Trader Work Station	41
5.1.	TWS Mosaic - razumljivo i intuitivno lice trgovačke platforme	41
5.2.	TWS Classic - za trejdere koji vole klasičan stil	44
5.2.1.	Vijesti, analize i podaci sa tržišta	45
5.2.2.	Novčani račun.....	45
5.2.3.	Marginski račun	46
5.2.4.	Hartije od vrijednosti: Definicija margine.....	47
5.2.5.	Roba (Commodity): Definicija margine.....	48
5.2.6.	Sistem praćenja margina u realnom vremenu	49
5.2.7.	Trgovanje.....	52
	<i>Liste za praćenje (Watchlist)</i>	52
	<i>Dobitak/gubitak</i>	52
	<i>Alarmi</i>	53

1. Tehnička podrška i zaštita interesa klijenata

Naš stručni tim koji posjeduje višegodišnje iskustvo na domaćem tržištu, pružiće vam svu neophodnu tehničku podršku za ulaganje vaših sredstava i na inostranom tržištu.

Kao i do sada, naš **glavni i osnovni** cilj je zaštita vaših interesa, koju prvenstveno osvarujemo pružanjem svih relevantnih informacija koje mogu biti od presudnog značaja za donošenje odluka u vezi sa kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata. Neke od najvažnijih informacija koje pružamo su:

- ✓ trenutna cijena,
- ✓ valutni paritet,
- ✓ likvidnost instrumenata na tržištu,
- ✓ ranija kretanja cijena,
- ✓ upotreba margina (zaduženosti) za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata,
- ✓ rizičnost pojedinih ulaganja, itd.

Što se tiče samog trgovanja hartijama od vrijednosti, postoje dvije mogućnosti, prva je da sami izdajete kupoprodajne naloge, dok druga mogućnost vam pruža opciju da možete izdavati kupoprodajne naloge Monet brokeru, koji će u vaše ime i za vaš račun iste dalje izvršavati na tržištu.

U cilju zaštite interesa neprofesionalnih investitora, Monet broker zadržava pravo da **ne izvrši** nalog ukoliko smatra da pojedina investicija nije prikladna za neprofesionalnog investitora. Ipak, klijent je u mogućnosti da na svoju odgovornost sam izvrši isti, pri čemu se isključuje bilo kakva odgovornost Monet brokera za samostalno postupanje klijenta.

Novac na vašem računu kod Interactive brokers-a je isključivo u vašoj nadležnosti i jedino vi imate pravo da inicirate isplatu sa svog računa. Uplata i isplata vaših novčanih sredstava se vrši direktno sa vašeg deviznog bankovnog računa.

2. Trgovanje na Forex tržištu

Prije nego što ukratko predstavimo najveće i najaktivnije svjetsko tržište na kojem se trguje deviznim parovima, posebno naglašavamo sljedeće:

Zbog mogućnosti korištenja MARGINE (zaduženja), trgovanje na FOREX tržištu je špekulativnog karaktera i nije pogodno za svakog klijenta. Ako namjeravate trgovati na FOREX tržištu i pri tome koristiti visok nivo zaduženja (MARGINE), morate biti svjesni izloženosti VISOKOM RIZIKU, gdje postoji mogućnost da se ostvare gubici veći od inicijalno uložених sredstava. Monet broker preporučuje svakom klijentu koji želi da trguje na FOREX tržištu uz korištenje margine, da se dobro upozna sa ovim tržištem i da trguje samo sa onoliko sredstava koliko je spreman i da izgubi. Ukoliko se ipak trguje bez korištenja margine, izloženost riziku je daleko niža i nisu mogući gubici veći od inicijalno uložених sredstava.

Osnovni pojmovi:

- **Pip (price in point)** - Jedinica za obračun promjene vrijednosti valute, kao i baza za obračun troškova provizije. Jedan pip iznosi 0,0001, osim u slučaju valutnih parova u kombinacija sa Japanskim Jenom (JPY), gdje jedan pip iznosi 0,01.
- **Valutni par** - Jedinica bazne valute iskazana u jedinici druge valute. Na primjer, za valutni par EUR.USD, bazna valuta je EUR, a USD je zavisna valuta. Ukoliko je npr. cijena valutnog para EUR.USD 1,10, to znači da je cijena 1 EUR = 1,10 USD.

- **SPREAD** - Razlika između kupovne i prodajne cijene valutnog para. U prethodnoj alineji je naveden primjer valutnog para EUR.USD po cijeni od 1,10 USD. Međutim, svaki valutni par ima dvije cijene, i to BID i ASK cijenu. Spread se može smatrati dodatnim troškom transakcije.
- **Kupovina bazne valute (Long pozicija)** - Podrazumijeva kupovinu bazne valute a prodaju zavisne valute.
- **Prodaja bazne valute (Short pozicija)** - Podrazumijeva prodaju bazne valute a kupovinu zavisne valute.
- **Otvaranje i zatvaranje pozicije (trgovanje)** - Otvaranje pozicije može biti ili Long ili Short pozicija. Zatvaranje pozicije je suprotna aktivnost od otvaranja pozicije. Ukoliko ste otvorili Long poziciju, zatvaranje pozicije je moguće isključivo sa Short pozicijom. Obrnuto, ukoliko ste otvorili Short poziciju, zatvaranje iste je moguće isključivo sa Long pozicijom.
- **Margin trgovina (zaduženje)** - Trgovanje većim iznosima novčanih sredstava od onih koje posjedujemo. Na pozajmljena novčana sredstva se obračunava **kamata**, koja se računa i evidentira na dnevnom nivou.

„Foreign Exchange Market”, takođe poznato kao FOREX ili FX tržište je globalno tržište za trgovanje valutama. Sa dnevnim prometom većim od 3.000 milijardi dolara ono je najveće, najdinamičnije i najlikvidnije tržište na svijetu. Glavni učesnici na Forex tržištu su Citigroup, JP Morgan Chase, Goldman Sachs, Morgan Stanley, Bank of America, itd.

Trgovina na FOREX tržištu se odvija tako što se prilikom otvaranja pozicije (izvršavanja naloga po trenutnoj tržišnoj cijeni) jedna valuta razmijenjuje za drugu. Postoje dvije moguće pozicije na Forex tržištu, i to su **Short** i **Long** pozicija.

Na primjer, ukoliko trgujete valutnim parom EUR.USD, long pozicija znači da kupujete valutu EUR a prodajete valutu USD. Short pozicija označava suprotan smjer, odnosno da prodajete EUR a kupujete USD.

Svaki valutni par ima svoju cijenu iskazanu koliko jedna jedinica bazne valute vrijedi jedinica druge valute. U slučaju EUR.USD, ukoliko je prikazana cijena od 1.12, to znači da 1 EUR vrijedi 1.12 USD.

Na primjer, ukoliko otvarate long poziciju: 50.000 EUR.USD po cijeni od 1.12, to znači da kupujete 50.000 EUR, a prodajete 56.000 USD i očekujete da će doći do rasta vrijednosti EUR prema USD. U slučaju pada cijene valutnog para (pada vrijednosti EUR prema USD), ostvarujete gubitak.

Ukoliko otvarate short poziciju: 50.000 EUR.USD po cijeni od 1.12, to znači da prodajete 50.000 EUR, a kupujete 56.000 USD i očekujete da će cijena valutnog para biti niža kako biste ostvarili zaradu (očekujete rast vrijednosti USD u odnosu na EUR). U slučaju rasta cijene valutnog para (rasta vrijednosti EUR u odnosu na USD), ostvarujete gubitak.

Dok se otvorena pozicija **ne zatvori**, TWS aplikacija vam prikazuje trenutni nerealizovani dobitak/gubitak. Kada se otvorena pozicija **zatvori**, biće prikazan realizovani dobitak/gubitak. Svaka otvorena pozicija **mora** biti kad-tad zatvorena.

Na primjer, ukoliko otvorite long poziciju 50.000 EUR.USD, zatvaranje pozicije bi bila short pozicija od 50.000 EUR.USD, što bi značilo da ste kod otvaranja pozicije **kupili 50.000 EUR**, a **prodali protivvrijednosti USD**, a kod zatvaranja pozicije bi bio suprotan smjer, odnosno **prodali biste kupljenih 50.000 EUR, a kupili protivvrijednosti USD** i tako namirili nedostatak USD prilikom otvaranja pozicije.

PIP (price in point) je jedan od osnovnih pojmova koji se koristi u trgovini na Forex-u. On prikazuje iznos promjene cijene valutnog para i predstavlja četvrtu decimalu svakog valutnog para, odnosno 0.0001, osim u slučaju valutnih parova u kombinaciji sa japanskim jenom (JPY), gdje jedan pip predstavlja drugu decimalu, odnosno 0,01. Na primjer, ako je cijena valutnog para EUR.USD 1.1255, i zatim dođe do promijene istog na 1.1256, to znači da se cijena promijenila za 1 pip, odnosno za 0,0001 USD.

Za svaki valutni par postoje dvije cijene, i to su: kupovna (ASK) i prodajna (BID). Razlika između ove dvije cijene naziva se **SPREAD**. Na primjer, ako je za valutni par EUR.USD kupovni kurs (ASK) 1,1201, a prodajni kurs (BID) 1,1199, to znači da spread iznosi 2 pipa ($1,1201 - 1,1199 = 0,0002 = 2 \text{ pip}$).

Kada kupujete baznu valutu (long pozicija), uvijek plaćate višu vrijednost (ASK), a kada prodajete baznu valutu (short pozicija), prodajete po nižoj vrijednosti (BID). SPREAD možete smatrati troškom transakcije i on se mijenja u zavisnosti od valutnog para i tržišnih uslova. Obično je najmanji SPREAD kod valutnog para EUR.USD, iz razloga što je to najlikvidniji par na Forex tržištu, i ukoliko je, na primjer SPREAD 0,1 pip, to bi značilo da ako trgujete sa pozicijom od 50.000 EUR.USD, SPREAD trošak za otvaranje i zatvaranje pozicije vam je 2 puta po 0,1 pip = $50.000 \times 0,00002 = 1 \text{ USD}$.

Kod drugih valutnih parova, npr. EUR.NOK (NOK=Norveška Kruna), SPREAD može biti mnogo viši i iznositi preko 18 pipova.

Margin trgovina omogućava trgovanje sa višestruko većim iznosima od inicijalno uložених sredstava. Iznos margine zavisi od valutnog para kojim se trguje, i u zavisnosti od pojedine valute, moguće je koristiti marginu i do 1:40. To znači da sa inicijalno uložених 5.000 USD, možete trgovati sa 200.000 USD. Prednost ovakve trgovine je mogućnost ostvarivanja veće stope prinosa u odnosu na trgovinu bez korištenja margine. Ipak, kao što je sa korišćenjem

marginе moguće ostvarivanje viših stopa prinosa na uložena sredstva, isto tako je moguće i ostvarivanje **većih gubitaka** ukoliko dođe do pomaka cijene u neželjenom smjeru.

Na primjer, ukoliko uložite inicijalni iznos od 5.000 USD i koristite marginu 10:1, to znači da zapravo trgujete sa 50.000 USD.

Sljedeći primjer najbolje ilustruje prethodno:

Ukoliko otvorite long poziciju od 50.000 EUR.USD po cijeni od 1.12 i dođe do pomaka cijene valutnog para na 1.13, to znači da ste ostvarili zaradu od 500 USD ($50.000 * 0,01$ ili 100 pip-ova = 500 USD). Kada uporedite zaradu u odnosu na uložena sredstva, vi ste zapravo zaradili 10% ($500/5000=0,10=10\%$).

Međutim, ako dođe do pada cijene valutnog para na 1.11, to znači da ste ostvarili gubitak od 500 USD ($50.000 * -0,01$ ili -100 pip-ova = -500 USD). Gubitak iznosi 10% od vaših inicijalno uložениh sredstava ($-500/5000 = -0,10 = -10\%$)

Sljedeći primjer prikazuje mogućnost gubitka iznad inicijalno uložениh sredstava:

Ukoliko se vratimo na prethodni primjer gdje smo otvorili long poziciju 50.000 EUR.USD, i ukoliko bi cijena naglo pala sa 1.12 na 1.00, naš ukupan gubitak bi bio 6.000 USD ($50.000 * 0,12$ ili 1.200 pip-ova), što znači da bi izgubili čitav inicijalno uložен novac (5.000 USD) i još bi morali izvršiti doplatu od 1.000 USD (5.000 inicijalno uložен novac - 6.000 ostvaren gubitak = - 1.000 USD).

Maksimalne dozvoljene margine na dan 03.02.2021. godine su prikazane u sljedećoj tabeli:

CURRENCY	INITIAL MARGIN	MAINTENANCE MARGIN	NFA MARGIN ON CASH FOREX POSITION ONLY ¹
AUD	3% (33:1)	3% (33:1)	3% (33:1)
CAD	2.5% (40:1)	2.5% (40:1)	2% (50:1)
CHF	3% (33:1)	3% (33:1)	3% (33:1)
CNH	8% (12:1)	6% (16:1)	5% (20:1)
CZK	5% (20:1)	5% (20:1)	5% (20:1)
DKK	10% (10:1)	5% (20:1)	2% (50:1)
EUR	3% (33:1)	3% (33:1)	2% (50:1)
GBP	7% (14:1)	5% (20:1)	5% (20:1)
HKD	7% (14:1)	6% (16:1)	5% (20:1)
HUF	5% (20:1)	5% (20:1)	5% (20:1)
ILS	5% (20:1)	5% (20:1)	5% (20:1)
JPY	3% (33:1)	3% (33:1)	4% (25:1)
KRW	10% (10:1)	10% (10:1)	5% (20:1)
MXN	10% (10:1)	6% (16:1)	10% (10:1)
NOK	3% (33:1)	3% (33:1)	7% (14:1)
NZD	3% (33:1)	3% (33:1)	3% (33:1)
PLN	5% (20:1)	5% (20:1)	5% (20:1)
RUB	20% (5:1)	20% (5:1)	20% (5:1)
SEK	3% (33:1)	3% (33:1)	3% (33:1)

CURRENCY	INITIAL MARGIN	MAINTENANCE MARGIN	NFA MARGIN ON CASH FOREX POSITION ONLY ¹
SGD	5% (20:1)	5% (20:1)	5% (20:1)
THB	10% (10:1)	10% (10:1)	10% (10:1)
TRY	30% (3.3:1)	30% (3.3:1)	12% (8.3:1)
USD	2.5% (40:1)	2.5% (40:1)	2% (50:1)
ZAR	10% (10:1)	7% (14:1)	7% (14:1)

Za ažužirane margine kliknite [Ovdje](#)

Važno je još jednom napomenuti da je moguća trgovina svakim valutnim parom u dva pravca. Prvi je kad očekujete jačanje bazne valute (**long pozicija**), a drugi kad očekujete slabljenje bazne valute (**short pozicija**). To zapravo znači da trgovinom jednim valutnim parom možete kupiti jednu valutu, a drugu valutu koju zapravo ne posjedujete - prodati.

U uslovima korištenje margine (zaduženja), svako otvaranje pozicije znači kupovinu jedne valute, što automatski podrazumijeva prodaju druge valute. Valutu koju prodajemo zapravo ne posjedujemo što znači da istu posuđujemo od svog brokera i za koju smo obavezni da plaćamo određenu **kamatu**. Kamata se obračunava za period trajanja pozajmice, odnosno dok se ne zatvori pozicija i obračunava se na dnevnom nivou. Nakon zatvaranja pozicije, klijent automatski kupuje posuđenu valutu i vraća je svom brokeru, a za sebe zadržava realizovani dobit/gubitak od trgovanja umanjen za zaračunatu kamatu.

Primjer obračuna kamate bi bio sljedeći ukoliko biste inicijalno uplatili na vaš račun 5.000 EUR i otvorili long poziciju 50.000 EUR.USD po cijeni od 1.12:

Naše trenutno stanje portfelja valuta bi bilo sljedeće:

1. +55.000 EUR (50.000 kupovina EUR + 5.000 EUR inicijalno uloženi sredstva) i
2. - 56.000 USD.

Na valutu koju smo u minusu plaćamo kamatu, odnosno na 56.000 USD.

Ukoliko pretpostavimo da je kamata na USD 2,00% godišnje, dobijamo dnevni iznos kamate na sljedeći način:

$$56.000 * 2\% / 360 = 56.000 * (0,02 / 360) = 3,11 \text{ USD.}$$

Ukoliko želite da izbjegnute plaćanje kamata, treba jednostavno da provjerite da li su sve pozicije zatvorene na kraju dana, odnosno najkasnije do 23:00h.

Obračun troškova kamata se utvrđuje prema međunarodno priznatim baznim kamatnim stopama (BM), kao osnovu za utvrđivanje ukupnih kamatnih stopa.

U sljedećoj tabeli su prikazane kamatne stope na sve važnije valute na dan 03.02.2021. godine.

CURRENCY	TIER	RATE CHARGE
USD	$0 \leq 100,000$	1.59% (BM + 1.5%)
	$100,000 \leq 1,000,000$	1.09% (BM + 1%)
	$1,000,000 \leq 3,000,000$	0.75% (BM + 0.5%)
	$3,000,000 \leq 200,000,000$	0.75% (BM + 0.3%)

	> 200,000,000	0.75% (BM + 0.3%)
AUD	0 ≤ 140,000	1.617% (BM + 1.5%)
	140,000 ≤ 1,400,000	1.117% (BM + 1%)
	1,400,000 ≤ 140,000,000	0.617% (BM + 0.5%)
	> 140,000,000	0.617% (BM + 0.5%)
CAD	0 ≤ 140,000	1.5% (BM + 1.5%)
	140,000 ≤ 1,400,000	1% (BM + 1%)
	1,400,000 ≤ 140,000,000	0.5% (BM + 0.5%)
	> 140,000,000	0.5% (BM + 0.5%)
CHF	0 ≤ 100,000	1.5% (BM + 1.5%)
	100,000 ≤ 1,000,000	1% (BM + 1%)
	1,000,000 ≤ 200,000,000	0.5% (BM + 0.5%)
	> 200,000,000	0.5% (BM + 0.5%) ²
CNH	0 ≤ 625,000	7.033% (BM + 5%)
	625,000 ≤ 6,250,000	7.033% (BM + 5%)
	6,250,000 ≤ 125,000,000	7.033% (BM + 5%)
	> 125,000,000	7.033% (BM + 5%)
CZK	0 ≤ 400,000,000	3% (BM + 3%)
	> 400,000,000	3% (BM + 3%)
DKK	0 ≤ 120,000,000	3% (BM + 3%)

	> 120,000,000	3% (BM + 3%)
EUR	0 ≤ 100,000	1.5% (BM + 1.5%)
	100,000 ≤ 1,000,000	1% (BM + 1%)
	1,000,000 ≤ 150,000,000	0.5% (BM + 0.5%)
	> 150,000,000	0.5% (BM + 0.5%)
GBP	0 ≤ 80,000	1.5% (BM + 1.5%)
	80,000 ≤ 800,000	1% (BM + 1%)
	800,000 ≤ 160,000,000	0.5% (BM + 0.5%)
	> 160,000,000	0.5% (BM + 0.5%)
HKD	0 ≤ 780,000	2.508% (BM + 2.5%)
	780,000 ≤ 7,800,000	2.008% (BM + 2%)
	7,800,000 ≤ 780,000,000	1.508% (BM + 1.5%)
	> 780,000,000	1.508% (BM + 1.5%)
HUF	0 ≤ 4,500,000,000	5.143% (BM + 5%)
	> 4,500,000,000	5.143% (BM + 5%)
ILS	0 ≤ 80,000,000	5% (BM + 5%)
	> 80,000,000	5% (BM + 5%)
INR	All	11.7% (BM + 3%)
JPY	0 ≤ 11,000,000	1.5% (BM + 1.5%)
	11,000,000 ≤ 110,000,000	1% (BM + 1%)

	$110,000,000 \leq 20,000,000,000$	0.5% (BM + 0.5%)
	$> 20,000,000,000$	0.5% (BM + 0.5%)
KRW	$0 \leq 120,000,000$	2.5% (BM + 2%)
	$120,000,000 \leq 1,200,000,000$	2% (BM + 1.5%)
	$1,200,000,000 \leq 24,000,000,000$	1.5% (BM + 1%)
	$> 24,000,000,000$	1.5% (BM + 1%)
MXN	$0 \leq 1,900,000$	6.595% (BM + 3%)
	$1,900,000 \leq 19,000,000$	5.595% (BM + 2%)
	$19,000,000 \leq 1,900,000,000$	5.095% (BM + 1.5%)
	$> 1,900,000,000$	5.095% (BM + 1.5%)
NOK	$0 \leq 850,000$	1.5% (BM + 1.5%)
	$850,000 \leq 8,500,000$	1% (BM + 1%)
	$8,500,000 \leq 850,000,000$	0.5% (BM + 0.5%)
	$> 850,000,000$	0.5% (BM + 0.5%)
NZD	$0 \leq 150,000$	1.5% (BM + 1.5%)
	$150,000 \leq 1,500,000$	1% (BM + 1%)
	$1,500,000 \leq 150,000,000$	0.75% (BM + 0.75%)
	$> 150,000,000$	0.75% (BM + 0.75%)
PLN	$0 \leq 70,000,000$	3% (BM + 3%)
	$> 70,000,000$	4% (BM + 4%)

RUB	$0 \leq 660,000,000$	9.008% (BM + 5%)
	$> 660,000,000$	9.008% (BM + 5%)
SEK	$0 \leq 850,000$	1.5% (BM + 1.5%)
	$850,000 \leq 8,500,000$	1% (BM + 1%)
	$8,500,000 \leq 850,000,000$	0.5% (BM + 0.5%)
	$> 850,000,000$	0.5% (BM + 0.5%)
SGD	$0 \leq 150,000$	1.735% (BM + 1.5%)
	$150,000 \leq 1,500,000$	1.235% (BM + 1%)
	$1,500,000 \leq 150,000,000$	0.735% (BM + 0.5%)
	$> 150,000,000$	0.735% (BM + 0.5%)
TRY	$0 \leq 60,000,000$	20.593% (BM + 5%)
	$> 60,000,000$	20.593% (BM + 5%)
ZAR	$0 \leq 1,500,000$	8.055% (BM + 1.5%)
	$1,500,000 \leq 15,000,000$	7.555% (BM + 1%)
	$15,000,000 \leq 1,500,000,000$	7.305% (BM + 0.75%)
	$> 1,500,000,000$	7.305% (BM + 0.75%)

Za ažurirane stope zaduženja kliknite [Ovdje](#)

Obračunavanje kamate se vrši različito u zavisnosti od visine iznosa, a prema unaprijed utvrđenim pragovima. To znači da se na veće transakcije obračunavaju niže kamatne stope.

Sljedeći primjer prikazuje načine obračuna kamata na različite iznose zaduženja nominovane u valuti XYZ. Ako bi se uzela u razmatranje dva različita iznosa zaduženja, i to jedan od -50.000 XYZ i drugi od -1.000.000 XYZ, pragovi za ove iznose su dati u narednoj tabeli:

Prag 1	0-150.000	4% (BM+2,5%)
Prag 2	150.000,01-1.500.000	3,5% (BM+2%)
Prag 3	1.500.000,01-150.000.000	3% (BM+1,5%)

Obračun kamate na - 50.000 XYZ:

Iz tabele se može vidjeti da će se kamata računati 4% na godišnjem nivou za iznose do 150.000 XYZ. Dakle, iznos koji će se platiti za zaduženje od - 50.000 XYZ je :

$50.000 \times 4\% = 50.000 \times 0,04 = 2.000$ XYZ. S obzirom da se kamata obračunava na dnevnom nivou, ona iznosi $2.000/360 = 5,55$ XYZ.

U drugom primjeru gdje zaduženje iznosi - 1.000.000 XYZ, obračun će se vršiti na sljedeći način:

	Iznos	Kamata	Iznos kamate
Prag 1	-150.000	4%	6.000,00
Prag 2	-850.000	3,5%	29.750,00
UKUPNO	1.000.000	XYZ	35.750,00

Iznos od 1.000.000 X podijelimo u dva praga, i to prvi iznos od 150.000 će se računati prema Pragu 1 gdje je definisana kamatna stopa od 4% na godišnjem nivou. Ostatak od 850.000

(1.000.000-150.000) će se računati po Pragu 2 gdje je definisana kamatna stopa od 3,50% na godšnjem nivou.

Prosječnu kamatnu stopu dobijemo tako što ukupan iznos kamate podjelimo sa ukupnim iznosom valute na koju je kamata računata. U našem primjeru je to $35.750/1.000.000 = 0,03575$, tj. 3.575%. Na dnevnom nivou iznos koji klijent plaća je $35.750/360 = 99.31$ XYZ.

Kamata koju će klijent plaćati na dnevnom nivou može se računati po formuli: Iznos novčanih sredstava koji je u minusu (zaduženje) x prosječna kamatna stopa/360.

2.1. Šta je zapravo FOREX?

Valuta je nacionalna novčana jedinica neke zemlje ili grupe zemalja. Najvažnije svjetske valute su euro (EUR), američki dolar (USD), japanski jen (JPY), britanska funta (GBP) i švajcarski franak (CHF).

Valutni kurs predstavlja brojčani odnos jedne valute prema drugoj. Zavisno od dužine trajanja kupoprodajnih poslova razlikujemo dvije vrste valutnih kurseva: **SPOT** i **FORWARD**. Većina poslova na Forexu su Spot poslovi, odnosno poslovi sa rokom trajanja do dva dana. Forward poslovi su poslovi koji se sklapaju danas, a rok trajanja im je duži od dva dana.

Valutni kurs se mijenja skoro svake sekunde, tako da je prisutno puno aktivnosti tokom 24 časa, 5 dana sedmično. Trgovanje na Forex-u putem Interactive Brokers-a je moguće 24h na dan, u periodu kada je tržište aktivno (otvaranje tržišta je u nedjelju nakon 23.15h, a zatvaranje je u petak nakon 23:00h). Uopšteno, valutni kurs odražava zdravlje ekonomije jedne države. Ako jedna valuta jača u odnosu na drugu, to znači da ekonomija te zemlje napreduje u odnosu na ekonomiju druge zemlje.

2.2. Praćenje vijesti

Na platformi za trgovanje TWS, moguće je pretplatiti se na praćenje vijesti i analizu u realnom vremenu. Neke od najpoznatijih kompanija koje omogućavaju praćenje takvih vijesti su:

- *Reuters Global Newswire*
- *Dow Jones Global Equities News*
- *The Fly*
- *Briefing.com*

2.3. Obračun provizije na Forex transakcije

Ukupna provizija za trgovanje na Forex tržištu iznosi 0,6 pipova, a minimalno 6 USD.

Sljedećih nekoliko primjera prikazuje način obračuna provizije.

Primjer 1. Ako trgujemo valutnim parom EUR.USD i otvaramo long poziciju u visini od 20.000, a pri tome je kurs 1,1200, to znači da ćemo kupiti 20.000 EUR i prodati 22.400 USD. Na iznos od 22.400 se dodaje provizija. U ovom slučaju 0,6 pipova bi bilo 1,2 USD ($20.000 \times 0,00006 = 1,20$ USD), što je manje od minimalnog iznosa od 6 USD, stoga će se primjenjivati minimalna provizija od 6 USD. Prethodno znači da smo za kupovinu 20.000 EUR morali prodati 22.406 USD.

Primjer 2. Ako trgujemo valutnim parom EUR.USD i želimo da prodamo USD, odnosno otvaramo long poziciju u visini od 89.285,71 EUR, a pri tome kurs iznosi 1,1200, to znači da ćemo za kupovinu 89.285,71 EUR prodati 100.000 USD, uvećano za proviziju. U ovom slučaju provizija iznosi 0,6 pipova, što je jednako $100.000 \times 0,00006 = 6$ USD. U ovom slučaju su

jednake provizija obračunata po pipovima i minimalna provizija. Na ovom pragu je maksimalna iskorištenost minimalne provizije.

Primjer 3. Ako trgujemo valutnim parom EUR.USD i otvaramo dugu poziciju u visini od 150.000 EUR, a pri tome je kurs 1,1200 - to znači da ćemo za 150.000 EUR dati 168.000 USD, uvećano za proviziju. U ovom slučaju 0,6 pipova bi iznosilo 10,08 USD ($168.000 \times 0,00006 = 10,08$ USD). Prethodno znači da smo za kupovinu 150.000 EUR morali prodati ukupno 168.010,08 USD.

Provizija se jednako obračunava i na zatvaranje pozicija. Neophodno je još jednom napomenuti da se kao trošak provizije smatraju i prethodno navedeni SPREAD-ovi.

2.4. Ekonomski indikatori i ekonomski kalendar

Ekonomski kalendar je alat koji Forex trejderi koriste kada rade fundamentalnu analizu. U njemu su prikazani svi događaji koji su bitni na određeni dan, sedmicu i mjesec.

Svaki ekonomski kalendar mora da sadrži sljedeće informacije:

1. Vrijeme kada će vijest biti objavljena.
2. Valuta na koju vijest utiče.
3. Intenzitet uticaja vijesti.
4. Naziv i objašnjenje vijesti koja će biti objavljena.
5. Objavljena vrijednost.
6. Procjena vrijednosti.
7. Prethodna vrijednost te vijesti.

Važnost vijesti se najčešće označava žutom, narandžastom i crvenom bojom. Vijesti označene žutom bojom imaju najmanju važnost, a vijesti označene crvenom bojom imaju veću važnost i tokom njihovog objavljivanja moguće su veće oscilacije na tržištu.

INDIKATOR	DRŽAVA	OPŠTI UTICAJ	DATUM OBJAVLJIVANJA
Bruto domaći proizvod	Sve zemlje		3 puta kvartalno
ADP promjena zaposlenja	SAD		Svakog mjeseca
Poslovno povjerenje	Australija, evrozona		Svakog mjeseca
CIPS indeks	Velika Britanija		Svakog mjeseca
Indeks korisničkih cijena	Sve zemlje		Svakog mjeseca
Tekući račun	Sve zemlje		Svakog mjeseca
Izvozi	Sve zemlje		Svakog mjeseca
GFK povjerenje korisnika	VB, Njemačka		Svakog mjeseca
Stambeni troškovi	SAD, Kanada		Svakog mjeseca
Ifo indeksi	Njemačka		Svakog mjeseca
Uvoz	Sve zemlje		Svakog mjeseca
Industrijska proizvodnja	Njemačka, Japan, VB, SAD, evrozona		Svakog mjeseca
Odluka o visini kamate	Sve zemlje		Svakog mjeseca
ISM indeks	SAD		Svakog mjeseca
IVEY PMI indeks	Kanada		Svakog mjeseca
Vodeći indeks	Australija, Japan, SAD		Svakog mjeseca
PMI indeks	Države evrozone		Svakog mjeseca
Indeks proizvođačkih cijena	Sve zemlje		Svakog mjeseca

Maloprodaja	Sve zemlje		Svakog mjeseca
Maloprodaja bez automobila	SAD, Kanada		Svakog mjeseca
Tankan anketa	Japan		Svakog kvartala
Trgovinski bilans	Sve zemlje		Svakog mjeseca
Stopa nezaposlenosti	Sve zemlje		Svakog mjeseca
ZEW indeksi	Njemačka, Evrozona		Svakog mjeseca

Ekonomski kalendar ima mogućnost da se vijesti filtriraju, tj. da klijentu budu prikazane samo željene informacije (valuta, važnost podataka ili pojedinačni podaci). Postoji mogućnost suočavanja informacija za pojedne valute, čime se omogućava lakše praćenje dešavanja za određeni valutni par. Neki od najvažnijih podataka koji se objavljuju su:

2.4.1. GDP (bruto domaći proizvod)

Bruto domaći proizvod (BDP; engleski Gross domestic product, GDP) je makroekonomski indikator koji pokazuje vrijednost finalnih dobara i usluga proizvedenih u zemlji tokom date godine, izraženo u novčanim jedinicama.

BDP se izražava kao tok proizvodnje ($BDP=C+I+G+X$, gdje je C=lična potrošnja, I=investicije, G=državna potrošnja i X=razlika izvoza i uvoza) ili kao tok prihoda odnosno troškova ($BDP=w+i+R+Pf+Dp+T$, gdje je w=najamnine, i=kamate, R=renta, Pf=Profit, Dp=Amortizacija, T=indirektni porezi).

Nezavisno o primijenjenom pristupu uvijek se dobije isti BDP. BDP ne obuhvata vrijednost intermedijarnih dobara (dobra koja se upotrebljavaju kao sirovine ili poluproizvodi za proizvodnju drugih dobara) kao ni transferna plaćanja (npr. socijalna pomoć).

2.4.2. CPI (stopa inflacije)

CPI je najšire korištena mjera inflacije na tržištu, a s tim u vezi i vrlo bitan faktor i indikator efikasnosti politike same zemlje.

CPI je zapravo korpa potrošačkih dobara (i usluga) praćenih iz mjeseca u mjesec (ne uključujući plaćeni porez). Obuhvata cijene dobara svih asortimana (hrana, režije, obuća, prevoz, zdravstvene usluge, obrazovanje) počevši od recimo mlijeka i pelena, pa sve do pogrebnih usluga. Na primjer, u SAD-u, podaci se prikupljaju kroz 87 područja kroz cijelu zemlju, od preko 22.000 prodajnih centara i davaoca usluga. Najamnine su također uključene i prikupljaju se od preko 50.000 stanara i zakupodavaca.

Ovo je jedan od najposmatranijih ekonomskih pokazatelja i smatra se jednim od najžešćih pokretača tržišta. Povećanje CPI-a, nagovještava povećanje inflacije, a to je nešto što finansijsko tržište baš i ne voli čuti. Znamo da je inflacija postotni porast ukupnih cijena dobara i usluga, a to znači da nam potrošačka moć time pada. Za vrijeme inflacije svaki dolar koji imamo vrijedi manje, tj. s njim možemo kupiti manji postotak dobara i usluga nego prije nje. Nacionalni monetarni vrh se bori protiv inflacije sa povećanjem kamatnih stopa. Podizanjem kamate centralna banka jednostavno poskupljuje novac komercijalnim bankama koje su zbog toga primorane poskupiti svoje kredite čime se smanjuje i tražnja za njima, a indirektno se smanjuje i potrošnja. Smanjenom potrošnjom pokušavaju se stabilizovati cijene koje su do tada rasle uslijed povećane tražnje (potrošnje). Takođe, uslijed više kamate pokušava se stimulisati štednja, što je opet jedan vid odgođene potrošnje.

2.4.3. Interest rate decision (odluka o referentnoj kamatnoj stopi)

Referentna kamatna stopa je amatna stopa prema čijim promjenama se upravljaju druge kamatne stope.

2.4.4. Unemployment rate (stopa nezaposlenosti)

Nezaposlenost, u ekonomskim terminima, se pojavljuje ako postoje kvalifikovani radnici koji su voljni raditi po nadnicama koje prevladavaju, ali ne mogu naći zaposlenje. Dakle, nezaposlene osobe su starije od 16 godina, sposobne i voljne raditi i aktivno traže posao, ali su bez posla. Stopa nezaposlenosti je broj nezaposlenih radnika podijeljen s ukupnim brojem radno sposobnog stanovništva (radno sposobnim stanovništvom se smatraju osobe između 16 i 65 godina).

2.4.5. Industrial production (industrijska proizvodnja)

Proizvodnja predstavlja osnovno područje ljudske djelatnosti. Postoji veliki broj definicija proizvodnje prilagođenih različitim oblastima proizvodnje.

Neke od prihvatljivih definicija su:

Proizvodnja predstavlja svrsishodnu djelatnost usmjerenu na dobijanje upotrebnih vrijednosti i prisvajanje prirodnih resursa za ljudske potrebe što znači da predstavlja opšti uslov za razmjenu materije između čovjeka i prirode odnosno vječiti prirodni uslov za život ljudi pa je stoga jednako svojstvena svim oblicima ljudskog društva.

Proizvodnja predstavlja usmjerenu aktivnost koja ima za cilj dobijanje proizvoda korisnih za društvo čija struktura varira u širokim granicama kako po vrsti tako i po kvalitetu i količini.

2.4.6. Retail sales (maloprodaja)

Maloprodaja je prodaja dobara ili usluga krajnjem kupcu, potrošaču ili korisniku. Maloprodaje su dio sistema lanca snabdijevanja. Maloprodaje kupuju proizvode u velikim količinama od proizvođača ili veleprodaja, a zatim ih prodaju u manjim količinama krajnjem

korisniku. Trgovina se može odvijati bilo na fiksnim lokacijama (lokalima i trgovinama) ili online.

Neki od sajtova na kojima se mogu pratiti vijesti su:

1. www.fxstreet.com
2. www.forexfactory.com
3. www.investing.com

2.5. Faktori koji najviše utiču na kretanje vrijednosti EUR-a

2.5.1. Monetarna politika Evropske Centralne Banke (ECB)

Evropska centralna banka odlučuje o kamatnim stopama na mjesečnom nivou. ECB svoju odluku obično donosi početkom mjeseca, u prvoj ili drugoj nedelji. Generalno gledano, kamatna stopa je obično već procijenjena od strane tržišta i prije njenog zvaničnog objavljivanja, a analitičari su najčešće upoznati sa tim da li će stope biti zadržane na istom nivou ili će doći do promjene. U fokusu pažnje više od samog sastanka je govor predsjednika ECB koji obično uslijedi 45 minuta nakon sastanka. Na pres konferenciji odluka o kamatnoj stopi se detaljnije objašnjava ali se daju i komentari o tendencijama budućeg kretanja.

2.5.2. ZEW Economic Sentiment-a

Izveštaj priprema Centar za evropska ekonomska istraživanja. 350 finansijskih eksperata daje svoje prognoze pravca kretanja ekonomije u srednjem roku. Objavljuje se mjesečno.

2.5.3. Nezaposlenost

Najviše pažnje poklanja se ukupnoj stopi nezaposlenosti ali i izvještajima koji pokazuju stopu nezaposlenosti u najvećim ekonomijama monetarne unije kao što su Njemačka i

Francuska. Ukupna stopa nezaposlenosti predstavlja procenat radno sposobnog stanovništva koji nije zaposlen. Objavljuje se mjesečno.

2.5.4. Inflacija

Ciljna inflacija ECB-a je nešto ispod 2.0%. Fokus je na: Core CPI u zoni evra, CPI u Njemačkoj i CPI u Francuskoj. **CPI** (Consumer Price Index - Indeks maloprodajnih cijena) mjeri prosječnu promjenu u cijeni korpe proizvoda i usluga u odnosu na prethodni mjesec ili u odnosu na isti period prije godinu dana. **Core CPI** je indeks koji mjeri mjesečnu promjenu maloprodajnih proizvoda u koje nisu uključeni prehrambeni proizvodi i energija. Objavljuje se mjesečno.

Predstavlja mjeru ukupne ekonomske proizvodnje zemalja, svih proizvoda i usluga u vremenskom periodu u kome se mjeri. Objavljuje ga Eurostat i otprilike dva mjeseca nakon završetka kvartala. Objavljuje se kvartalno, 4 puta godišnje.

Najaktivniji sati za trgovanje su od 10h do 14h.

2.6. Faktori koji najviše utiču na kretanje vrijednosti USD-a

2.6.1. Monetarna politika Federalnih Rezervi

Članovi FOMC (Federalnog komiteta za otvoreno tržište) glasaju o visini kamatnih stopa. Ukoliko bude izglasano povećanje kamatnih stopa to se pozitivno odražava na vrijednost dolara i obrnuto. U govorima nakon sastanaka detaljnije se objašnjava odluka i daju se komentari o tendencijama budućih kretanja. Održava se 8 puta godišnje.

FOMC Meeting minutes je izveštaj sa poslednjeg sastanka FOMC-a. On detaljnije prikazuje kako su članovi komiteta glasali o usvojenoj monetarnoj politici. Objavljuje se tri nedelje nakon održanog sastanka FOMC-a.

2.6.2. Državne obveznice

30-godišnje državne obveznice. Dugoročne državne obveznice najvažniji su pokazatelj očekivanja tržišta kada je u pitanju inflacija. Tržište se više koncentriše na priraštaj nego na samu vrijednost obveznice i ako je u pitanju inverzna vrijednost. I ako ne postoji precizna relacija između vrijednosti dolara i priraštaja na dugoročne obveznice reakcija tržišta na pad vrijednosti priraštaja obično bude jačanje dolara. Ipak, kako se zalihe 30-godišnjih obveznica smanjuju zbog programa reotkupa obveznica ministarstva finansija SAD-a ulogu referentnih obveznica polako preuzimaju 10-godišnje obveznice.

10-godišnje obveznice. FX tržište uglavnom upoređuje vrijednost priraštaja na ove obveznice sa sličnim u inostranstvu, npr. Evropa (njemački desetogodišnji Bund), Japan (desetogodišnji JGB) i UK (desetogodišnji Gilt). Razlika u priraštajima utiče na kursne stope. Veći prinos na američkim obveznicama obično utiče na jačanje dolara.

2.6.3. Zaposlenost

Ovaj podatak obuhvata oko 80% ukupne radne snage koja ostvaruje GDP u SAD-u. Podatak obuhvata ukupan broj zaposlenih u SAD-u u koje nisu uključeni: vladini službenici, zaposleni u neprofitnim organizacijama koje pružaju pomoć pojedincima i poljoprivredni radnici. Objavljuje se mjesečno, prvog petka u mjesecu.

ADP Nonfarm Employment Change (ADP - Automatic Data Processing): Ukupna stopa nezaposlenosti. U pitanju je promjena zaposlenosti van poljoprivrede. Prethodi NFP-u i

ekonomisti ga često koriste kao njegov indikator. Objavljuje se mjesečno, prve srijede u mjesecu.

Unemployment rate: Ukupna stopa nezaposlenosti. U pitanju je procenat radno sposobnog stanovništva koji nije zaposlen. Objavljuje se mjesečno.

2.6.4. Inflacija

Ciljna inflacija koju je Fed postavio je nešto ispod 2.0%. **CPI** (Consumer Price Index - Indeks maloprodajnih cijena) mjeri prosječnu promjenu u cijeni korpe proizvoda i usluga u odnosu na prethodni mjesec ili u odnosu na isti period prije godinu dana. **Core CPI** je indeks koji mjeri mjesečnu promjenu maloprodajnih proizvoda u koje nisu uključeni prehrambeni proizvodi i energija. Objavljuje se mjesečno (sredinom mjeseca).

2.6.5. GDP

Predstavlja mjeru ukupne ekonomske proizvodnje zemalja, svih proizvoda i usluga u vremenskom periodu u kome se mjeri. Odnosi se na prethodni kvartal i ima tri objavljivanja: preliminarni, koji se objavljuje 4 nedjelje nakon završetka kvartala, potom korigovani i finalni, koji se objavljuje 3 mjeseca nakon završetka kvartala.

Najaktivniji sati za trgovanje su od 14h do 18h.

3. Akcije

TWS aplikacija vam omogućava trgovanje na preko 100 berzi širom svijeta.

Za razliku od domaćeg tržišta, trgovanje na stranim tržištima Vam nudi potpuno nove mogućnosti kao što su prodaja na kratko (short selling), odnosno pozajmljivanje akcija od brokera i njihova prodaja na tržištu, uz očekivanje da će doći do pada njihove vrijednosti, u

kojem slučaju bi bili u mogućnosti da kupimo pozajmljene akcije po nižoj vrijednosti i vtaimo ih brokeru od kojeg smo pozajmili, zadržavajući za sebe dobitak između prodajne i naknadne kupovne vrijednosti, umanjen za troškove pozajmljivanja (plaćanje provizije koja se obračunava na godišnjem nivou i koja se različitno zaračunava za različite akcije) koje smo dužni platiti brokeru. Takođe, prilikom kupovine akcija, u mogućnosti smo koristiti zaduženje (marginu) i kupiti veći broj akcija nego što nam to inicijalno uplaćena sredstva dozvoljavaju. Za razliku od margina koje je moguće koristiti na FOREX tržištu, margine na akcije su mnogo više, a najniža margina iznosi 25%, odnosno moguće je posjedovati maksimalno četiri puta veću vrijednost akcija od sredstava sa kojim raspolažemo.

Ostvarivanje dodatnog prinosa na kupljene akcije (Stock Enhancement Program) je moguće ukoliko klijent želi da učestvuje u programu koji mu omogućava posuđivanje svojih akcije IB-u, a IB je dužan da za tu uslugu plaća klijentu odgovarajuću kamatu na pozajmljene akcije. Bez obzira što je klijent pozajmio svoje akcije IB-u, klijent je u mogućnosti da izvrši prodaju svojih akcija u bilo kojem momentu. IB je obavezan da deponuje novčana sredstva na klijentov račun za vrijeme trajanja pozajmice. Deponovanje sredstava je obavezno jer hartije koje su pozajmljene nisu zaštićene od strane SIPC-a.

Naredna dva paragrafa govore o marginama, početnoj i margini za održavanje pri kupovini akcija, kao i o pretplatama za uvid u dubinu i cijene na tržištu u relanom vremenu.

3.1. Početna margina i margina za održavanje pri trgovini akcijama

Pri svakoj vašoj transakciji, bez obzira da li se radi o kupovini ili prodaji određenog broja akcija, u okviru naloga imaćete direktan uvid u iznos početne margine i margine za održavanje. Sam obračun margina pri trgovini akcijama razlikuje se u zavisnosti od toga da li se transakcija odnosi na akcije američkih ili nekih drugih, svjetskih kompanija (evropskih, azijskih...). Ako se odlučite za trgovinu akcijama neke evropske kompanije (npr. akcijama

BMW-a) vrši se poseban obračun margina koji uzima u obzir rizik cjelokupnog portfolija, no taj iznos neće preći 40% ukupne vrijednosti transakcije. Ako se pak, odlučite za trgovinu akcijama neke američke kompanije obračun margina vrši se na sledeći način:

1. Kupovna pozicija

I početna margina i margina za održavanje su iste i se računaju po formuli:

$$25\% * broj akcija * cijena akcije$$

Primjer: Pretpostavimo da želite da kupite 100 akcija kompanije Apple Inc., pri čemu je trenutna tržišna cijena date akcije 117 USD. Primjenjujući gore navedenu formula lako dolazimo do željenih vrijednosti:

$$Početna margina i margina za održavanje = 100 * 117 * 0,25 = 2.925 USD.$$

2. Prodajna pozicija

I u ovom slučaju su početna margina i margina za održavanje iste i računaju se po formuli:

$$30\% * broj akcija * cijena akcije$$

Uzmimo gornji primjer, samo sada pretpostavimo da prodajemo 100 akcija kompanije Apple Inc. po cijeni 117 USD. Tada je:

$$Početna margina i margina za održavanje = 100 * 117 * 0,3 = 3.510 USD.$$

Navedeni način obračuna margine se koristi samo ukoliko je cijena akcije veća od 16,67 USD. Za iznose manje od ovog iznosa, način obračuna margine možete naći [Ovdje](#)

3.2. Pretplata za uvid u dubinu tržišta

Da bi ste pratili tržišne podatke u realnom vremenu (najbolje prodajne i kupovne cijene akcija, obveznica, varanata...) u zavisnosti od statusa profesionalnog ili neprofesionalnog investitora kao i berze na kojoj trgujete plaćaju se odgovarajuće pretplate na mjesečnom nivou. Kao što je navedeno ranije, moguće je trgovanje na preko 100 svjetskih berzi širom svijeta. Ovdje ćemo navesti samo moguće pakete pretplata na frankfurtskoj i njujorškoj berzi, a za ostale mogućnosti možete se informisati kod Monet brokera.

Što se tiče Frankfurtske berze (Spot Market Germany (Frankfurt/Xetra)) postoje dva paketa pretplata. Prvi paket Top of book, Level 1 (NBBO- National Best Bid and Offer) daje najbolju dostupnu kupovnu i prodajnu cijenu njemačkih akcija, stranih akcija, obveznica, varanta i ostalih HOV, u realnom vremenu. Cijena ovog paketa na mjesečnom nivou iznosi:

- Za profesionalne klijente 67,50 EUR;
- Za neprofesionalne klijente 16.25 EUR.

Drugi paket, Depth of Book sadrži sve podatke iz prvog paketa i dodatno prikazuje 5 najboljih prodajnih i kupovnih cijena date aktive sa odgovarajućom količinom. Cijena ovog paketa na mjesečnom nivou iznosi:

- Za profesionalnog investitora 81.50 EUR;

- Za neprofesionalnog investitora 21.75 EUR.

Praćenje kretanja tržišnih podataka u realnom vremenu moguće je i na njujorškoj berzi. NYSE Arca Book Depth of Book, obezbjeđuje samo podatke za HOV na listi Arca-e. Cijena pretplate, takođe na mjesečnom nivou, iznosi:

- Za profesionalnog investitora 65 USD;
- Za neprofesionalnog investitora 11 USD.

NYSE OpenBook Depth of Book pruža pregled berzanskih graničnih naloga u realnom vremenu za sve NYSE HOV kojima se trguje. NYSE Open Book omogućuje trgovcima pregled cjelokupne količine graničnih naloga po svakoj prodajnoj i kupovnoj cijeni, i tako pruža potpun depth-of-market pregled za trgovce. Pretplata za uvid u navedene podatke iznosi:

- Za profesionalnog investitora 64,50 USD;
- Za neprofesionalnog investitora 25 USD.

Za detaljne važete pretplate kliknite [Ovdje](#)

4. Obračun provizije prilikom trgovine akcijama

Provizije za kupovinu akcija računaju se kao fiksni iznos ili kao procenat od vrijednosti trgovanja, pri čemu su u većini slučajeva uključeni svi zavisni troškovi i sve naknade koje su obračunate prilikom kupovine akcije. U određenim izuzecima, dodaju se I drugi zavisni troškovi.

Obračun provizije za berze na području USA

Fiksni iznos	Minimalan iznos po transakciji	Maksimalan iznos po transakciji
0.015 USD po akciji	3.00 USD	2% od vrijednosti trgovanja

Primjer:

100 akcija pri cijeni od 25 USD po akciji = 3.00 USD

1.000 akcija pri cijeni od 25 USD po akciji = 15.00 USD

1.000 akcija po cijeni 0,25 USD po akciji = 5 USD

Pojašnjenje primjera iz tabele:

Ako je broj akcija 100, a cijena akcije 25 USD, provizija je 3 USD, jer je $100 * 0,015 = 2$ USD. Ovaj iznos je niži od minimalnog i zbog toga se računa 3 USD.

Ako je broj akcija 1.000, a cijena akcije 25 USD, provizija je 15 USD, jer je $1.000 * 0,015 = 15$ USD.

Ako je broj akcija 1.000, a cijena akcije 0,25 USD, provizija je 5 USD i to je maksimalni iznos provizije po ovakvom ugovoru ($1.000 * 0,25 * 2,0\% = 5$). Ako bi smo računali kao i do sada - broj akcija * 0,02 dobijamo 20 ($1.000 * 0.02$), što je daleko veći iznos od maksimalnog).

Obračun provizije na berzama u Njemačkoj

Bez obzira na berzu na kojoj se trguje provizija se računa na isti način. Za odgovarajuću berzu se očitava fiksni iznos iz tabele izražen u procentima i taj broj se množi sa brojem akcija po jednom trgovanju i cijenom po akciji. Ukoliko se dobije iznos ispod minimalnog, računa se

minimalni iznos. Takođe, ukoliko postoji maksimalan iznos , te ako se dobije iznos preko tog nivoa, onda se uračunava maksimalni iznos provizije.

	Fiksni iznos	Minimalni iznos po transakciji	Maksimalni iznos po transakciji
Štutgartska berza (SWB)	0.36% vrijednosti trgovanja	18.00 EUR	nema
Frankfurtska berza (FWB)	0.30% vrijednosti trgovanja + eksterni troškovi	19.56 EUR	297.00 EUR
Xetra-akcije	0.30% vrijednosti trgovanja	12.00 EUR	297.00 EUR

Primjer:

Štutgartska berza (SWB)

Ako je broj akcija 100, a cijena po akciji 25 EUR, provizija je 18.00 EUR ($100 * 25 * 0,0036 = 9.00$ EUR), jer je to minimalni iznos provizije koji se mora platiti.

Ako je broj akcija 100, a cijena po akciji 70 EUR, provizija iznosi 25.20 EUR ($100 * 70 * 0.0036 = 25.20$ EUR).

Frankfurtska berza (FBW)

Ako je broj akcija 100, a cijena po akciji iznosi 56 EUR, provizija koju plaćate pri trgovini na Frankfurtskoj berzi iznosi 25.27 EUR ($100 * 50 * (0,003 + 0,15125 \text{ zavisni troškovi}) = 25.27$ EUR).

Ukoliko je broj akcija 1.000, a cijena po akciji 125 EUR, provizija je 297.00 EUR ($1.000 * 125 * 0,003 + \text{zavisni troškovi} = 562.50$ EUR), jer je to maksimalan iznos provizije.

Obračun provizije na berzama u Austriji

	Fiksni iznos	Minimalan iznos po transakciji	Maksimalan iznos po transakciji
Sve akcije	0.30%-od vrijednosti trgovanja	12.00 EUR	360.00 EUR

Primjer:

Ako je broj akcija 100, a cijena po akciji 60.00 EUR, provizija iznosi 18.00 EUR ($100 * 60 * 0,003 = 18$ EUR).

Obračun provizije na berzama u Francuskoj

	Fiksni iznos	Minimalan iznos po transakciji	Maksimalan iznos po transakciji
U eurima	0.30% vrijednosti trgovanja	12.00 EUR	87.00 EUR

U dolarima	0.3% vrijednosti trgovanja	15.00 USD	126.00 USD
-------------------	-------------------------------	-----------	------------

Primjer:

Za transakciju od 1.000 akcija po cijeni od 60 EUR po akciji, provizija iznosi maksimalnih 87.00 EUR ($1.000 * 60 * 0.003 = 180.00$ EUR).

Ako je broj akcija 100, a cijena akcije 75 USD: provizija iznosi 22.50 USD ($100 * 75 * 0.003 = 22.50$ USD).

Obračun provizije na berzama u Italiji

	Fiksni iznos	Minimalan iznos po transakciji	Maksimalan iznos po transakciji
Sve akcije	0.30%-od vrijednosti trgovanja	12.00 EUR	87.00 EUR

Primjer:

Pri trgovanju sa 100 akcija pri čemu je cijena po akciji 50.00 EUR, zaračunava se provizija od 15.00 EUR ($100 * 50 * 0.003 = 15.00$ EUR).

Pri trgovanju sa 1.000 akcija pri čemu je cijena akcije 50.00 EUR, provizija iznosi 87.00 EUR ($1.000 * 50 * 0.003 = 150.00$ EUR, što prelazi maksimalni iznos pa se on uzima za iznos provizije).

4. Opcije

U poslednjih 35 godina u svijetu je izuzetno popularna trgovina opcijama. Koristeći TWS platformu možete trgovati opcijama i tako kupovinom put ili call opcije ograničiti svoj rizik na plaćanje premije za opciju. Put opcija predstavlja pravo ali ne i obavazu kupovine ugovorenog broja aktive, na datum izvršenja (ili ranije ukoliko je opcija američkog tipa) po strajk cijeni (unaprijed ugovorena cijena izvršenja), dok call opcija predstavlja pravo ali ne i obavezu kupovine ugovorenog broja aktive na datum izvršenja po unaprijed ugovorenoj cijeni izvršenja. Pored toga, moguće je formirati razne, složenije strategije sa opcijama i na taj način štiti se od rizika uz odgovarajuću vjerovatnoću dobitka.

TWS daje sledeće mogućnosti vezane za opcije:

- Mogućnost strateških kombinacija sa opcijama je beskonačna
- Definiše vaš scenario prije ostvarivanja trgovine
- Procijenjuje koliko je vaša strategija bullish or bearish nastrojena
- Uzima u obzir sveobuhvatne opsege koji definišu cijenu opcije

Aktiva na koju se opcija odnosi može biti akcija, valuta, indeks ili fjučers. Bez obzira na aktivu na koju se opcija odnosi sledeće strategije su značajne i predstavljaju suštinu trgovanja opcijama:

- **Long Straddle:** Nije bitno na koji način se tržište kreće, sve dok oscilira postoji velika šansa za dobit.
- **Short Straddle:** Kombinovana premija je maksimalni profit i ostvaruje se ukoliko tržište stagnira.
- **Long Strangle:** Trgovanje zahtjeva eksplozivno kretanje tržišta u bilo kom od dva moguća pravca. Ono što je jako bitno je da ne stagnira.

- **Short Strangle:** Strategija koja se primenjuje ukoliko se očekuje da se cijena underlying-a ne mijenja.
- **Long Butterfly:** Maksimalan profit se ostvaruje u strajk cijeni i u spredu između strajkova umanjenih za trošak transakcije.
- **Short Butterfly:** Strategija donosi profit ako je cijena aktive na koju se opcija odnosi u opsegu izvan strajkova.
- **Ratio Call Spread:** Dobit se ostvaruje ukoliko se cijena aktive na koju se opcija odnosi kreće ispod najviše strajk cijene u strategiji.

4.1. Provizije za opcije

U okviru fiksne strukture plaćanja provizije, klijentima se naplaćuje samo paušalni iznos po transakciji koji uključuje provizije i takse regulisane pravilima berze na kojoj se trguje. U tabeli ispod prikazan je iznos provizije koji se plaća po transakciji pri trgovini na njemačkim berzama.

<i>Iznos provizije po transakciji</i>	
Provizija za opcije koje se odnose na akcije njemačkih kompanija	3.30 EUR
Opcije na sve indekse osim DJ200/DJ600	4.50 EUR
DJ200/DJ600	6 EUR
DAX	5,10 EUR

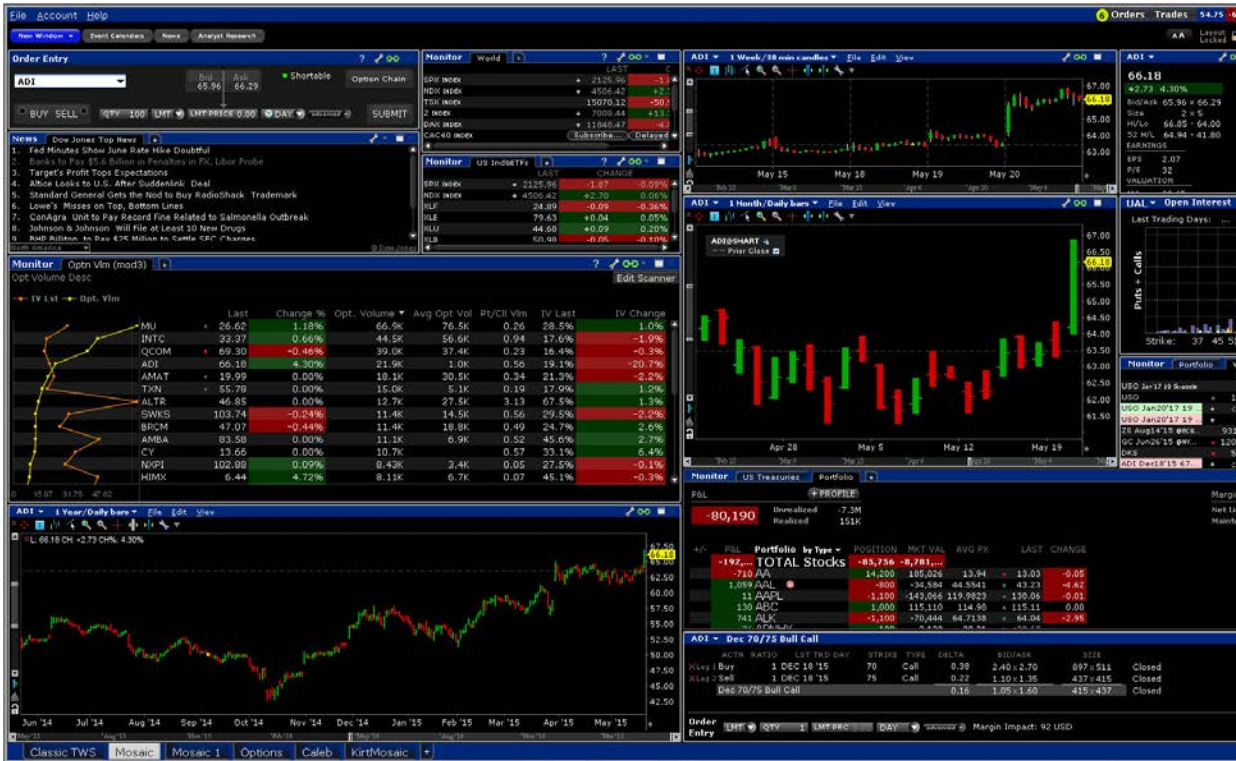
Za opcije na akcije američkih kompanija, poput Facebook-a, APPL-a, Googl-a itd. plaća se provizija u opsegu od 1,96 do 4,75 USD.

5. TWS Trader Work Station

Platforma Trader Workstation (TWS) je dizajnirana od strane profesionalnih trejdera i specijalizovana je za trgovanje akcijama, ETF-ovima, obveznicama, opcijama, fjučersima, fondovima i drugim finansijskim instrumenatima na preko 100 svjetskih berzi sa samo jednog multivalutnog novčanog računa. Platforma ima dva stila prikaza: TWS Mosaic i TWS Classic.

5.1. TWS Mosaic - razumljivo i intuitivno lice trgovačke platforme

"Mosaic" raspored trgovačkih alata na platformi obezbjeđuje brz i pregledan pristup svim ključnim informacijama važnim za trgovanje. U vašem vidokrugu je uvijek aktuelno trgovanje, grafik, lista za praćenje, te portfolio svih finansijskih instrumenata koje posjedujete. Cijelokupni raspored možete mjenjati i dodatno prilagoditi prema svojim željama. Na sljedećoj slici možete da vidite kako izgleda TWS Mosaic.

Korisnik u jednom prozoru ima spremne naloge za trgovanje, cjenovne kvote u realnom vremenu, grafik sa mnoštvom tehničkih indikatora, vijesti, listu za praćenje omiljenih akcija i druge analitičke alate.

U "Portfolio" prozoru se nalazi detaljan pregled svih aktivnih pozicija, keš i marginskih računa.

Ovakav pregled nudi mogućnost dodavanja nekoliko lista za praćenje ("Watchlist") tako da svoje omiljene instrumente možete sortirati prema kriterijumu po kojem želite.

Vrlo interesantan alat koji vam olakšava pretragu tržišta po raznim kriterijumima - cijena, promet, berza, region, veličina kompanije, finansijski pokazatelj, itd. se naziva "Scanner" i dostupan je u okviru Mosaic platforme.

Platforma nudi i pregled interaktivnih grafikona sa dodatnim mogućnostima podešavanja i bazom od preko 120 tehničkih indikatora neophodnih za uspješno predviđanje cjenovnog kretanja.

Da biste uvijek bili u toku sa svjetskim dešavanjima, neophodno je pratiti vijesti u realnom vremenu, a njih možete sortirati po kompaniji, sektoru ili bilo kojoj temi. Ukoliko želite dodatne informacije, možete se pretplatiti na profesionalne servise poput Reuters-a, Dow Jones-a, Morningstar-a ili Zacks-a po izuzetno povoljnim cijenama.

Izgled čitave platforme je vrlo fleksibilan tako da svaki njen dio možete podesiti prema svojim navikama ili željama a sve u cilju udobnosti korišćenja.

5.2. TWS Classic - za trejdere koji vole klasičan stil

The screenshot displays the TWS Classic trading interface. At the top, there is a menu bar with options like 'File', 'Edit', 'Trade', 'Account', 'Trading Tools', 'Analytical Tools', 'View', and 'Help'. Below the menu is a 'Trader Dashboard' showing various market indices and their current values and changes. The main part of the screen is a table titled 'Portfolio' which lists various contracts and orders. The table has columns for 'Contract', 'Company Name', 'Bid', 'Ask', 'Last', 'Volume', 'Change', 'Ask Yield', 'Change %', 'Position', and 'Market Value'. The table is divided into sections like 'Order Preset - Bracket', 'One Cancels All', 'MIT and Limit', 'Conditional', 'Basic Stop', and 'Bracket'. Each row represents a different contract or order, with its current market data and position details.

Contract	Company Name	Bid	Ask	Last	Volume	Change	Ask Yield	Change %	Position	Market Value
YM Jun1915 @ECBOT	Mini Sized Dow Jones...	18256	18257	18256	111K	-28		-0.15%		
GM	GENERAL MOTORS CO	34.96	35.05	34.93	12.5M	-0.19		-0.54%	8,625	301,530
F	FORD MOTOR CO	15.28	15.32	15.30	22.0M	-0.20	8,625 USD	-1.29%	302,306	35,05
ES INDEX	E-mini S&P 500	2114.50	2115.00	2114.50	3.64K	-2.50	11,000 USD	-0.12%	-1	-105,725
VIX INDEX	CBOE Volatility Index			12.88		+0.03		0.23%		848,900
ES Jun1915 @GLOBEX	E-mini S&P 500	2122.25	2122.50	2122.25	1.00M	-2.25		-0.11%	8	848,900
AA	ALCOA INC	13.04	13.07	13.03	15.9M	-0.05		-0.38%	14,200	185,168
IBKR	INTERACTIVE BROKER...	33.12	36.19	35.50	228K	-0.27	100,000 USD	-0.75%	9,100	323,050
AAPL	APPLE INC	130.06	130.09	130.09	33.9M	+0.02		0.02%	-1,100	-143,099
TSLA	TESLA MOTORS INC	244.00	244.33	244.35	3.23M	-2.79		-1.13%	1,001	244,574
BAC	BANK OF AMERICA C...	16.72	16.73	16.72	66.5M	-0.05		-0.30%	-99,000	-1,655,280
DD	DU PONT (E.I.) DE NE...	70.54	70.76	70.66	4.18M	-0.59		-0.83%	100,000	7,066,000
BAX	BAXTER INTERNATIO...	67.81	69.29	67.94	4.08M	-0.54		-0.79%		

TWS Classic, koji je prikazan na slici iznad, ima nešto drugačiji izgled iste platforme koji je maksimalno uprošćen i sačinjen od redova i kolona.

U redovima i kolonama su prikazani najvažniji parametri za trgovanje: cijena, nabolja ponuda i tražnja, promet, aktivne investicione pozicije, realizovani/nerealizovani profit ili gubitak, prosječna cijena, itd.

Ovakav izgled platforme koriste uglavnom profesionalni trejderi jer imaju brz i jasan uvid u sve svoje pozicije, te mogućnost brze reakcije kod davanja/modifikacije/povlačenja trgovačkih naloga.

5.2.1. Vijesti, analize i podaci sa tržišta

- ✓ Globalne vijesti u djeliću sekunde od vodećih medijskih agencija Thomson Reuters, Dow Jones, MT newswires, Briefing.com i drugih.
- ✓ Analize svjetske klase izrađene od strane Morningstar-a, Zacks-a, Thomson Reuters-a,...
- ✓ Fundamentalne informacije i detaljni pokazatelji o poslovanju svih berzanskih kompanija od renomiranog servisa Reuters Worldwide Fundamentals.
- ✓ Podaci o cijenama u realnom vremenu sa svih svjetskih berzi.
- ✓ Ekonomski kalendar daje detaljan pregled svi najvažnijih svjetskih ekonomskih događaja u toku dana, nedjelje ili mjeseca.
- ✓ Praćenje pozicija u realnom vremenu.

5.2.2. Novčani račun

Novčani račun vam pruža mogućnost da pratite trenutno stanje vaših pozicija ("SIG Univerzalni račun") bez obzira o kom se finansijskom instrumentu radi. U okviru pomenutog računa prikazan je iznos sredstava slobodnih za trgovanje koji se automatski obračunava od strane sistema. Takođe možete pratiti sve pozicije u portfoliju sa trenutnim obračunom dobitka/gubitka i tržišne vrijednosti.

5.2.3. Marginski račun

U svakom trenutku imate jasan prikaz visine pozajmice po instrumentu (trgovanje na margini). Sistem automatski generiše, ukoliko je to neophodno, moderan vid upozorenja ("margin call") koji predstavlja zahtjev za dodatnim sredstvima na računu sa marginom, bilo da je vrijednost kapitala na računu pala ispod propisanog minimuma (nazvano i "maintenance call") ili da su kupljene dodatne valute (ili prodane kratko). Obično se od trgovca zahtijeva da ima početnu maržu kao zalog za trgovanje s polugom. Kada trgovanje napravi plutajući gubitak, on se oduzima sa marže trgovca, a ne od sredstava s polugom. Prije nego što gubitak "istrijebi" kapital trgovca, broker će izdati poziv upozorenja za maržu, tražeći od trgovca da doda još sredstava ili u suprotnom riskira da će se pozicija automatski zatvoriti kako bi sačuvala sredstva s polugom.

Mi Vam nudimo novčani račun gdje je potrebno da klijent ima dovoljno sredstava da pokrije troškove transakcija i provizija, kao i dvije vrste Margin računa: **Reg T Margin** i **Portfolio Margin (Marža)**. Novi korisnici moraju da izaberu tip računa tokom procesa prijave i mogu promijeniti isti u bilo kom trenutku.

Portfolio Margin račun može da obezbijedi niže zahtjeve za marginom od Reg T Margin naloga. Međutim, za portfolio sa koncentrovanim rizikom, zahtjevi za Portfolio Margin mogu biti veći od onih pod Reg T, jer pravi ekonomski rizik koji stoji iza portfelja ne može biti adekvatno obračunat pod statičkim kalkulacijama Reg T računa.

Detaljne zahtjeve i podržane proizvode za svaki od ovih računa možete dobiti direktno na upit ili pozivajući naš korisnički servis.

Treba istaći i to da margina ima drugačije značenje za hartije od vrijednosti u odnosu na robe. Za hartije od vrijednosti, margina predstavlja iznos gotovine koju klijent pozajmljuje. Za

robu, margina je iznos gotovine koju klijent mora da ima na računu kao zalog za fjučers ugovor.

5.2.4. Hartije od vrijednosti: Definicija margine

Za hartije od vrijednosti, definicija margine obuhvata tri važna koncepta: Margin kredit, Margin depozit i Margin zahtjev. Uopšteno govoreći margina predstavlja jemstvo koje diler zahtijeva od trgovca, da bi održavao otvorenu zaključanu poziciju ili zaključanu poziciju koju klijent namjerava otvoriti. Svaki alat, imovina ima svoje zahtjeve margine. Margina je zalog u trgovanju s polugom.

Margin kredit je iznos novca koji investitor pozajmljuje od svog brokera da kupi hartije od vrijednosti. Tačnije, to je početna investicija tražena od brokera da bi se otvorila željena pozicija, korištena kao pokrivanje rizika koji snosi finansijski posrednik u slučaju nepovoljnog ishoda operacije. Recipročna vrijednost postatka margine je odnos finansijske poluge.

Margin depozit je iznos kapitala koji investira klijent za kupovinu hartija od vrijednosti na Margin računu.

Margin zahtjev je minimalni iznos koji kupac mora položiti na račun i on se obično izražava kao procenat od trenutne tržišne vrijednosti hartije.

Margina depozit može biti veći ili jednak Margin zahtjevu. Ovo možemo izraziti kroz jednačine:

$Margin\ kredit + Margin\ depozit = Tržišna\ vrijednost\ hartije.$

$Margin\ depozit \geq Margin\ zahtjev.$

Pozajmljivanje novca za kupovinu hartija od vrijednosti je poznato kao "**kupovina na margini**". Kada investitor pozajmljuje novac od svog brokera, on mora da otvori Margin račun sa brokerom, potpiše odgovarajući sporazum i da se potom pridržava brokerskom Margin zahtjevu. Kredit na računu klijenta je kolaterizovan njegovim hartijama i novcem. Ako vrijednost akcija padne previše, investitor mora položiti više novca na svoj račun, ili prodati dio akcija.

5.2.5. Roba (Commodity): Definicija margine

Kod robe, margina je iznos kapitala dostavljen od strane investitora za podršku fjučers ugovoru. Ovo se može izraziti kroz jednačine:

Kolateral = Visine kapitala potrebnog za održavanje fjučers ugovora.

Kolateral $\geq$ Margin zahtjev.

Margin zahtjevi za sve vrste fjučersa se formiraju od strane svake berze posebno, kroz obračun algoritma poznatog kao SPAN margining. SPAN (Standardna Portfolio Analiza Rizika) procjenjuje ukupni portfolio rizik računajući najgori mogući scenario koji se može desiti tokom određenog vremenskog perioda (obično jedan trgovački dan.) To se radi izračunavanjem dobitaka i gubitaka koje bi portfolio donio pod različitim tržišnim uslovima.

Kao i kod hartija od vrijednosti, i kod roba postoje inicijalni i održavajući Margin zahtjev. Oni su obično postavljeni od strane berzi u procentu od trenutne vrijednosti fjučers ugovora, koja se bazira na volatilnosti i cijeni ugovora. Inicijalni margina zahtev za fjučers ugovor je iznos novca koji se mora staviti kao zalog za otvaranje pozicije na ugovoru. Da biste mogli da kupite fjučers ugovor, morate ispuniti ovaj uslov, što znači da morate deponovati ili da već imate određeni iznos novca na vašem računu.

Margina zahtjev za održavanjem jeste iznos koji morate održavati na vašem računu da biste podržali fjučers ugovor i predstavlja najniži nivo do kojeg vaš račun može da padne prije nego što se moraju deponovati dodatna sredstva. Cjenovne pozicije roba se mijenjaju i označavaju svakodnevno na tržištu, a Vaš račun se prilagođava za bilo koji dobitak ili gubitak koji se javlja pri tim promjenama. Upravo zbog te volatilnosti cijena roba, moguće je da vrijednost robe padne do tačke na kojoj je stanje na Vašem računu ispod Margin zahtjeva potrebnog za održavanje. Ako se to desi, broker će Vas nazvati i zamoliti da deponujete dodatna sredstva kako biste ispunili Margin zahtjeve.

5.2.6. Sistem praćenja margina u realnom vremenu

Mi pratimo margine u realnom vremenu kako bi Vam omogućili da vidite rizike trgovanja u svakom trenutku dana. Naš sistem real-time margina primjenjuje Margin zahtjeve tokom dana za sve nove transakcije kao i postojeće i sprovodi Margin inicijalne zahtjeve na kraju svakog dana, istovremeno likvidirajući pozicije u realnom vremenu umjesto poziva brokera kako bi poboljšao efikasnost trgovanja. To nam takođe omogućava da održimo niske provizije jer ne prebacujemo troškove kreditnog gubitka klijentima.

Na našoj Trader Workstation platformi možete vidjeti Margin zahtjeve u bilo kom trenutku.

Model izračunavanja margina

Margin zahtjevi se obračunavaju bilo na osnovu pravila i/ili na osnovu rizika.

Osnove obračuna margina

Dostupni proizvodi

Margin sistem zasnovan na pravilima:
Unaprijed definisani i statički proračuni se primjenjuju na svakoj poziciji ili unaprijed definisanim grupama pozicija ("strategija").

Reg T računi: Akcije američkih kompanija, opcije na akcije i indekse, fjučersi i jedinice investicionih fondova.

Svi računi: Forex, obveznice, kanadske, evropske i azijske akcije i kanadske opcije.

Margin sistem zasnovan na riziku:
Berze procjenjuju maksimalni jednodnevni rizik na svim pozicijama u portfolio.

Portfolio Margin računi: Američke akcije, opcije, fjučersi i jedinice investicionih fondova.

Svi računi: Svi tipovi fjučersa. Svi tipovi opcija izvan američkog i kanadskog tržišta.

Margin zahtjevi za svaki traženi ugovor nalaze se na sajtovima odgovarajućih berzi. Rezime zahtjeva za najznačajnije fjučers ugovore, kao i linkovi ka berzanskim sajtovima dostupni su na kartici Fjučers & FOPS.

Promijenite pravac. Profitirajte i na padu berzanskih cijena!

Mogućnost da se proda nešto što se ne posjeduje je jedan od jedinstvenih aspekata na Wall Streetu. Ovaj tekst ima za cilj da demistifikuje koncept short sellinga, zašto trgovci to rade, kako rade i koji su rizici. Pored rizika, trgovci moraju biti dosljedni u sproviđenju margin zahtjeva i short selling pravila.

Short selling ili skraćeno shortovanje akcija izvrće staru izreku: "kupiti nisko, prodati visoko". Očekujući da će cijena akcije da se spusti, trejder obavlja ovu aktivnost u suprotnom smjeru: prvo prodaje visoko, pa onda kupuje nisko.

Interesantan dio je short sell trejderi zapravo ne posjeduju akcije koje žele da prodaju.

Mnogi posmatraju short sell trejdere kao crnu ovцу među investitorima, ali oni samo žele da zarade kao i svi drugi. Ukoliko smatrate da su neke akcije precijenjene, nema potrebe da čekate da padnu da biste ih kupili, već jednostavno možete početi da ih prodajete kao da ste ih već imali, i onda ih kasnije ponovo kupite i vratite. Ovdje se mora voditi računa o vremenu na koje se pozajmljuju akcije, jer u tom periodu Vaše pretpostavke trebaju da se ostvare kako biste napravili profit.

Short selling se tumači kao i držanje kratkih pozicija koje su suprotne od dugih. Duge pozicije (long) podrazumijevaju dugoročno držanje akcija koje su prema mišljenju investitora potcijenjene i koje se kupuju radi ostvarivanje profita nakon rasta cijene. Kod shortovanja treba znati da je potencijalni dobitak ograničen na vrijednost akcija na nivou na kojem ste prodali, ali potencijalni gubitak može biti neograničen.

Kako short selling radi?

Za razliku od kupovine obične dionice, u kojoj je moguće pokrenuti poziciju i držati je na neodređeno vrijeme, prodaja na kratko zahtijeva da se zadrži visok oprez i stalno praćenje na tržištu, jer gubici na bilo kojoj kratkoj poziciji su teoretski neograničeni.

1. ***Pozajmljivanje akcija*** - Da bi profitirao od smanjenja cijene, short prodavac pozajmljuje akcije i prodaje ih, očekujući da će biti jeftinije da ih otkupi u budućnosti. Vlasnik akcija nije obavješten da su iste pozajmljene short sell prodavcu, ali to ne ometa vlasnika da ih proda u bilo koje vrijeme.

2. **Stvara obavezu** - Nakon zaduživanja akcija preko SIG, prodavac mora da vrati te akcije na neki kasniji datum. Kada se short prodavac odluči da je pravo vrijeme da se akcije kupuju na otvorenom tržištu, tada ih kupuje i vraća opet preko SIG, i na taj način izmiruje obaveze. Nema potrebe da zna ko je vlasnik, jer cilj svakog učesnika jeste zarada na osnovu procjene kretanja cijene u budućnosti, dok posrednici kao što je SIG brinu o tome da se svi procesi odvijaju u skladu sa tržišnim pravilima i snose tu vrstu rizika.

3. Proces se sprovodi preko Margin računa - Prije samog shortovanja akcija, morate biti odobreni za margin trgovanje od strane SIG. Margin račun je neophodan kako biste preko njega pozajmili akcije koje ćete kasnije vratiti. Tokom perioda držanja jedne kratke pozicije, dakle od prodaje pa sve do kupovine i vraćanja istih akcija, SIG će pažljivo pratiti iznos na vašem nalogu kako bi se osiguralo da ćete moći da odgovorite na svoju obavezu.

5.2.7. Trgovanje

Trade Log prozor unutar TWS-a predstavlja preglednu tabelu pojedinačnih ili neto dnevnih trgovanja poredanih po simbolima ili vrstama finansijskih instrumenata. Samim tim, možete pratiti izvršavanja trgovačkih naloga u realnom vremenu, očitati provizije naplaćene po svakom pojedinačnom nalogu, kao i ostvarenu dobit odnosno gubitak nakon oduzimanja provizije.

Liste za praćenje (Watchlist)

U okviru TWS možete vrlo jednostavno možete kreirati svoje liste za praćenje tržišnih podataka o svim omiljenim finansijskim instrumentima. Svaka lista se može pomjerati, smanjiti ili povećati kako bi se najbolje uklopila u Vaš stil trgovanja.

Dobitak/gubitak

U svakom dijeliću sekunde možete vidjeti kakvo je stanje profita ili gubitka vaše bilo koje trgovačke pozicije ili čitavog portfelja. Za uvid u trenutno stanje dobitka/gubitka na Watchlisti služe opcije “Realized P&L” i “Unrealized P&L”. Kolona “Realized P&L” predstavlja dobitak/gubitak u datom danu od momenta otvaranja berze za taj dan do zatvaranja, dok “Unrealized P&L” izračunava ukupan dobitak/gubitak od momenta otvaranja pozicije.

Alarmi

TWS pruža mogućnost kreiranja alarma koji će vas u realnom vremenu putem zvuka i/ili e-mail-a upozoriti na dostizanje ciljanih cijena, nivoa margine, obima trgovanja, itd.

Monet broker

Ulica Jovana Dučića 23a
78 000 Banja Luka, Republika Srpska, BiH

mail@monetbroker.com

(385) 51 345-600

(387) 51 345-603

(387) 51 345-610